

 Universitat Autònoma de Barcelona
Facultat de Psicologia – Curs 2005/2006
Llicenciatura en psicologia

PSICOLOGIA DE L'ACCIÓ COL·LECTIVA 26983

Modificat: Juliol 2005

Unitat de Psicologia Social
Departament de Psicologia Social
Professors/es: Margot Pujal, Miquel Domènech.

OBJECTIUS

En acabar el curs l'estudiant haurà de conèixer:

1. Els principals models teòrics en l'estudi dels processos col·lectius i de l'acció col·lectiva
2. Els processos psicosocials més importants referits als moviments socials com agents de canvi i de transformació col·lectiva de la subjectivitat i de l'ordre social
3. Els processos psicosocials bàsics relatius a l'impacte de les institucions socials sobre la subjectivitat i sobre la reproducció de l'ordre social

TEMARI

Bloc 1.- PSICOLOGIA SOCIAL I PERSPECTIVES DE L'ACCIÓ COL·LECTIVA

- **Teories del Contagi:** Psicologia de les Masses de Gustave Le Bon y Sigmund Freud.
- **Teories de la Crisi:** Teoria del Comportament Col·lectiu de Smelser, Teoria de la Norma Emergent i Teoria de la Societat de Masses.
- **Teoria de la Identitat Social:** Conducta de masses com a acció col·lectiva de Reicher.
- **Il·lustració de la teoria mitjançant casos particulars:**
 - (1) L'emergència dels moviments per a la igualtat entre els sexes
 - (2) Anàlisi d'episodis concrets de conducta de masses: Pànic i/o Disturbis

Bloc 2.- MOVIMENTS SOCIALS: ACCIÓ COL·LECTIVA I CANVI SOCIAL

- Concepcions/definicions de moviment social i tipus

- **Teories Organitzacionals i Polítiques:** Teoria de la Mobilització de Recursos i Teoria del Procés Polític: Organització, Sector i Indústria de Moviment Social – Estructura d'Oportunitat Política.
- **Teoria dels Nous Moviments Socials:** L'enfocament constructivista d'Alberto Melucci: Novetat dels nous moviments socials - Pols i Dimensions analítiques dels moviments socials - Relació entre els moviments socials i l'ordre social.
- **Il·lustració de la teoria mitjançant casos particulars:**
 - (1): El moviment per a la igualtat dels sexes com a dispositiu de transformació i canvi social.
 - (2): El moviment altermundista com a “avantguarda” de l'actual família de moviments socials.

Bloc 3.- INSTITUCIONS SOCIALS, CONTINUÏTAT DE L'ORDRE SOCIAL

- Definicions/concepcions de Institució Social i tipus
- El psiquiàtric. La crítica de Erving Goffman a les Institucions Totals
- La presó. La crítica de Michel Foucault a la Institució com a dispositiu disciplinari
- Aproximacions a la noció de Control Social
- Contemporaneïtat i crisi de les institucions
- **Il·lustració de la teoria mitjançant casos particulars:**
 - (1): El sistema sexe/gènere com a articulació de diferents institucions socials obertes
 - (2): La Ciència com a Institució Social i instrument de reproducció social

DOCÈNCIA TUTORITZADA

Els objectius generals de la docència tutoritzada són :

- Facilitar a l'estudiant la familiarització amb textos de fonts originals i lectures que il·lustrin processos de la teoria.
- Afavorir la reflexió personal i el desenvolupament d'una actitud enfront l'aprenentatge i la recerca pel fet de trobar-se davant la possibilitat de resoldre problemes per si mateix/a
- Estimular la comprensió reconstructiva
- Incentivar l'autonomia personal i la confiança en les pròpies capacitats per a reflexionar i generar preguntes.

Procediment: lectura, reflexió i discussió de textos acadèmics. En començar el curs, es proporcionarà un llistat de lectures i un calendari de sessions.

AVALUACIÓ

L'avaluació es realitzarà de manera continuada, mitjançant les següents estratègies:

1. Treballs d'Aula: A cadascun dels blocs es realitzarà una activitat pràctica o d'anàlisi relacionada amb les teories abordades. Els estudiants realitzaran l'esmentada activitat a classe i presentaran els resultats oralment o per escrit, segons les indicacions del docent.
2. Recensions Crítiques: A la primera classe es lliurarà una llista de lectures per a aquesta activitat. Per a cadascun dels blocs, els estudiants escolliran un text i realitzaran una revisió crítica del mateix. Aquest treball rebrà suport en l'espai de Docència Tutoritzada i el seu resultat serà presentat oralment o per escrit, segons les indicacions del docent.

El promig de la nota de cadascun d'aquests treballs donarà lloc a la qualificació final de l'assignatura.

RELACIÓ AMB ASSIGNATURES DE L'ITINERARI

Els continguts que es treballen en l'assignatura estan connectats amb les assignatures Psicologia Social de la Comunicació i Psicologia Cultural. A les avaluacions, es valorarà positivament l'ús de teories i conceptes desenvolupats a aquestes assignatures. Pot haver-hi alguna lectura comú que es treballarà des de la perspectiva de cada assignatura.

PRÀCTIQUES

Per tal de treure el **màxim profit** d'aquesta assignatura i **aprofitar part del treball ja realitzat** en ella, es recomana **portar-la a la PRÀCTICA** a partir de cursar simultàniament l'assignatura **PRÀCTICA DE PSICOLOGIA SOCIAL: CULTURA I CONEIXEMENT PSICOSOCIAL**. Quan aquest sigui el cas, i en la mesura del possible, una part de l'**avaluació** podrà ésser **conjunta**, per tal de donar-li continuïtat i aprofitar el treball realitzat en més d'una assignatura.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA

Bloc 1.- PSICOLOGIA SOCIAL I PERSPECTIVES DE L'ACCIÓ COL·LECTIVA

Fernandez Christlieb,P. (1994) *La psicología colectiva un fin de siglo más tarde*. Barcelona. Anthropos.

Freud, Sigmund. (1921). *Psicología de las masas y análisis del yo*. Madrid. Biblioteca Nueva. Vol.7, p. 2563-2610.

Grauman,C.F. i Kruse,L. (1984) Masas, Muchedumbres y densidad. A Moscovici,S. (Ed.) *Psicología Social II: Pensamiento y vida social. Psicología Social y Problemas Sociales*. Barcelona. Paidós. 1986. 649-678.

Javaloy, F. (2001) *Comportamiento colectivo y movimientos sociales*. Madrid. Prentice-Hall.

Le Bon, Gustave. (1981). *Psicología de las masas*. Madrid. Morata. 1986.

Moscovici, Sergei. (1981). *La era de las multitudes*. México. Fondo de Cultura Económica

Mitscherlich, A. (1973) *Fundamentos del comportamiento colectivo*. Madrid. Alianza.

Munné, F. (1971) *Grupos, Masas y Sociedades*. Barcelona. Hispano Europea.

Ortega y Gasset (1930) *La rebelión de las masas*. Barcelona. Planeta. 1983.

Ovejero, A. (1997) *El individuo en la masa. Psicología del comportamiento colectivo*. Oviedo. Biblioteca Básica Nóbel.

Paez, D. I Marques,J. (1999). Conductas colectivas: rumores, catástrofes y movimientos de masas. A Morales,J.F. (Coor.) *Psicología Social*. 2ª Edición. Madrid. McGraw-Hill. 335-353.

Reich, W. (1973). *Psicología de masas del fascismo*. México. Roca.

Riesman, D., Glazer,N. i Denney,R. (1950). *La muchedumbre solitaria*. Barcelona. Paidós. 1981.

Reicher (1984). Los disturbios de St. Pauls: una explicación de los límites de la acción de las masas en términos del modelo de la identidad social. A Morales,J.F. i Huici,C. *Lecturas de Psicología Social*. Madrid. Uned.

Reicher (1987). Conducta de masa como acción social. A Turner, J.C. *Redescubrir el grupo social*. Madrid. Morata.

Rheingold, H. (2002). Multitudes inteligentes. La próxima revolución social. (Smart Mobs) Barcelona. Gedisa. 2004.

Vázquez, F. (Coord.) *Psicología de la Acción Colectiva*. Barcelona. Ediuoc. (Capítulo 1)

Wells, H.G. 1898. *La guerra de los mundos*. Planeta de Adostini. 2001.

Bloc 2.- CONFLICTE PSICOSOCIAL, ACCIÓ COL·LECTIVA I CANVI SOCIAL

Aguirre Aranburu, X, i al. (1998) *La insumisión. Un singular ciclo histórico de desobediencia civil*. Madrid. Tecnos.

Barral, M.J. i al. (1999). *Interacciones Ciencia y Género. Discursos y prácticas científicas de mujeres*. Barcelona. Icaria Editorial.

Bauman, Z. 2000. *Liquid Modernity*. Cambridge. Polity Press.

Butler, J. 2001. La cuestión de la transformación social. En *Mujeres y transformaciones sociales*. Ed. El Roure.

Castells, M. (1998) El fin del patriarcado: movimientos sociales, familia y sexualidad en la era de la información. A Castells, M. *La era de la información. Economía, Sociedad y Cultura. El poder de la Identidad*. Madrid. Alianza Editorial.

Casquette, J. (1998) *Política, cultura y movimientos sociales*. Bilbao: Bakeatz.

Dalton, R.J. i Kurchler, N. (Comp.) *Los nuevos movimientos sociales*. Valencia. Alfons el Magnànim.

Ibáñez, T. (1987) Poder, conversión y cambio social. A Moscovici, S. Mugny, G. i Pérez, J.A. (Eds.) *La influencia social inconsciente*. Barcelona. Anthropos. 263-285.

Ibarra, P. i Tejerina, B. (Eds.) *Los movimientos sociales, Transformaciones políticas y Cambio Cultural*. Valladolid. Trotta. 243-270.

Laraña (1999) *La construcción de los movimientos sociales*. Alianza Editorial.

Laraña, E. i Gusfield, J. (Eds.) 1994. *Los nuevos movimientos sociales. De la ideología a la Identidad*. Madrid. CIS.

Mellucci, A. 1991. *L'invenzione del presente*. Bologna. Il Mulino. 2ª Ed.

Melluci, A. 1994. ¿Qué hay de nuevo en los nuevos movimientos sociales? En Laraña,E. y Gasfield,J. *Los nuevos movimientos sociales. De la ideología a la Identidad*. CIS. Madrid. 119-149.

Mendiola, I. (2002) Moviments socials: definició i teoria. En Domenech,M. I Pujal,M. *Psicologia dels grups i moviments socials*. Barcelona. Edicions.Uoc.

Riechmann,J. y Fernández Buey,F. (1994) *Redes que dan libertad. Introducción a los nuevos movimientos sociales*. Barcelona. Paidós.

Sen, J. et al. (Ed) 2004. El foro social mundial. Desafiando imperios. Málaga. Cedma. El Viejo Topo.

Touraine, A. 1991. *Los movimientos sociales*. Buenos Aires. Almagesto.

Bloc 3.- INSTITUCIONS SOCIALS, CONTINUÏTAT DE L'ORDRE SOCIAL

Barral, C. i al. 1999. *Interacciones ciencia y género*. Barcelona: Icaria & Antrazyt.

Bauman, Z. (2004). La sociedad sitiada. México: Fondo de Cultura Económica.

Castells,C. (Comp.) (1996). *Perspectivas feministas en teoría política*. Barcelona: Paidós.

Cohen, St. 1985. Visiones de Control social. Barcelona: PPU. 1988

Deleuze, G. (1991). Postdata sobre las sociedades de control. En Christian Ferrer (Comp.). *El Lenguaje Literario* 7º 2. Montevideo: Editorial Nordan.

Douglas,M. 1986. *¿Cómo piensan las instituciones?* Madrid: Alianza Editorial. 1996.

Goffman,E. (1961). *Internados. Ensayos sobre la situación social de los enfermos mentales*. Buenos Aires: Amorrortu Editores

Foucault,M. (1976). *Vigilar y Castigar*. Madrid: S.XXI.